

Podplukovník gšt. — s k ý:

Odzbrojovací konference.

Její pokračování v roce 1933.

Úspěšnému jednání odzbrojovací konference počátkem tohoto roku bránila znovu jako r. 1932 neutěšená světová situace politická i hospodářská, především ovšem nestálá vláda von Papenova v Německu a nejistota vlády Boncourovy ve Francii. Je tedy pochopitelné, že odzbrojovací problémy, které de facto se dotýkají zvláště Německa a Francie, nemohly po stránce politické dojíti náležitého ocenění a proto se celé první období tohoto roku vyznačovalo snahou odsunouti jednání do technických komisí, třebaže tato jednání nemohla mít kladný výsledek pro konferenci, kdyby nepředcházela dohoda po stránce politické. Přece však přičiněním středních a malých států bylo dosaženo toho, že mnohé důležité otázky byly předmětem jednání hlavního výboru, mnohé z nich, zvláště otázky týkající se početních stavů, byly řešeny kladně a byly pak do značné míry podkladem dalších jednání technických komisí, nebo byly částečně pojaty do MacDonaldova návrhu konvence, který byl jakýmsi pracovním závěrem tohoto období a snad i záchranou trvání odzbrojovací konference r. 1933 vůbec.

Vzhledem k této celkové situaci politické bylo mnoho nejistoty, co se týká zdárného průběhu všech jednání. Že pak ani změna vlády v Německu i ve Francii v únoru t. r. nepřinesla vyjasnění, lze dobře pochopiti, zvláště proto, že v Německu přišla k vládě fašistická strana Hitlerova, zatím co ve Francii zůstala s určitými změnami umírněná vláda socialistická s ministerským předsedou Daladierem. Nebyla možná politická dohoda socialistické Francie s fašistickým Německem, které silně podporováno Itálií, ukázalo již událostmi vnitropolitickými, že by mu bylo milejší ozbrojení než odzbrojení. Začátkem března byla již situace na konferenci bez východiska a zdálo se, že bude odložena, neboť nebylo naděje na okamžitý úspěch. Je pravda, že tak zvaný německý blok byl značně zeslaben odklonem sovětů, které opouštěly fašistické Německo a klonili se k socialistické Francii. Toto oslabení však bylo vyrovnáno útočnějším chováním Italie a protekcionářstvím Ameriky a zvláště Anglie, která přičiněním vnitřní politiky podporovala Itálii a tím nepřímo i Německo, snad proto, že se obávala, že by jí v Německu „zamrzly“ půjčené miliony, o které by se snad rázným vystupováním po boku Francie mohla sama připravit. Proto asi MacDonald v úvodu k svému návrhu konvence řekl, že „buď se dostane Německu spravedlnosti a svobody, nebo bude zničeno“ . . . Když jeho návrh konvence neměl očekávaného velkého úspěchu, zaměnil jej za návrh Mussoliniho, který by byl velkým vítězstvím Italie a Německa.

Zdálo se také, že tím, že MacDonald opustil svůj návrh a přistoupil k návrhu Mussoliniho, značně přispěl k odložení konference. Byla to zase Italie, která usilovala o její dlouhodobý odsun snahou odložiti jednání konference na 6 neděl, po nichž už by nebyla letos svolána. Tomuto úmyslu však zabránila Francie a malé státy, které ostře vystoupily proti této snaze a dosáhly toho, že anglický návrh konvence byl přijat za podklad dalšího jednání a že konference „z technických důvodů“ (přerušení prací vzhledem k velikonočním svátkům) odložila zatím další

jednání, aby se znovu sešla k podrobné diskusi o anglickém návrhu konvence ke konci dubna t. r.

1. Jednání předsednictva.

Práce odzbrojovací konference byly zahájeny, jak bylo předvídáno, schůzí předsednictva, které mělo projednat dva předložené raporty o kontrole a o válce chemické, zápalné i bakteriologické a stanovit pracovní program hlavního výboru. V podstatě byly oba raporty přijaty mimo dvě zásadní otázky, a to:

1. jedna z raportu o kontrole, jednající o imunitě osob, které by prozradily, že odzbrojovací konvence je porušována,

2. druhá z raportu o válce chemické, jednající o nutnosti zavést sankce proti těm, kteří by porušili zákaz použití prostředků této války.

Proto obě otázky byly postoupeny jako zásadní otázky politické k rozhodnutí hlavnímu výboru, čímž oba raporty nemohly být dokončeny a doposud — poněvadž o těchto otázkách hlavní výbor ještě nejednal — nebyly přijaty definitivně.

K stanovení pracovního programu hlavního výboru však v předsednictvu nikdy nedošlo. Ještě v zimním zasedání hlavního výboru bylo stanoveno, že se sejde 31. ledna a začne všeobecnou diskusí o francouzském odzbrojovacím plánu. Když krátce před tímto datem předložili Angličané serii odzbrojovacích návrhů, vyskytla se v předsednictvu snaha, jednati v hlavním výboru nejprve o těchto návrzích a pak o francouzském plánu. Avšak tato snaha Anglie nenašla ohlasu, takže se hlavní výbor sešel s dvoudenním zpožděním k jednání o francouzském plánu a teprve po jeho skončení bylo zahájeno jednání o anglických návrzích.

Francouzský plán byl po všeobecné diskusi vzat z programu jednání hlavního výboru, zatím co předsednictvo jednalo o anglických návrzích a rozhodlo, že část jednající o bezpečnosti, bude postoupena komisi politické, otázky odzbrojovací pak hlavnímu výboru.

2. Jednání hlavního výboru

byla zahájena 2. února, tedy ve výroční den zahájení odzbrojovací konference studiem francouzského plánu, a to ve všeobecné diskusi. Celkem se k němu vyjádřilo 18 států, z nichž pro plán se vyjádřilo 7 států (Malá dohoda, Belgie, Španělsko, Řecko, Polsko), proti 8; 3 státy plán sice nezavrhl (Anglie, Amerika, Norsko), avšak tím, že se k němu nepřipojily, byly vlastně proti.

V závěru ukázal zástupce Francie Paul Boncour na všechny výhody francouzského plánu, odpověděl na dotazy a zdůraznil, že zvláště francouzský plán je logickým závěrem všech dosavadních jednání Společnosti národů, a prohlásil, že jen tehdy může dojít k odzbrojení, bude-li státní bezpečnost zajištěna vzájemnou podporou všech. Touto závěrečnou řečí skončila také diskuse o francouzském plánu, jednání hlavního výboru pak na krátkou dobu byla odložena, až předsednictvo projedná t. zv.

anglické návrhy.

Tyto návrhy byly předloženy anglickou delegací ne jako samostatný odzbrojovací plán, nýbrž jako osnova, na jejímž podkladě by bylo možno

usměrniti a usplíšiti práce konference. Návrhy obsahovaly dvě skupiny, a to:

1. návrhy rázu politického:

a) prohlášení všech evropských států, že k řešení sporů nepoužijí síly,

b) zkoumání možnosti politických dohod, na jejichž podkladě by každý kontinentální stát evropský měl nárok na pomoc jiného státu,

c) aplikování zásady, že snížení výzbroje poražených států bude obsaženo v jedné a téže konvenci,

d) aplikování zásady, že nové snížení výzbroje poražených států bude stanoveno na touž dobu a bude podléhati stejným způsobům revise jako pro ostatní státy,

e) snaha dosáhnout kvalitativní rovnosti ve věci válečného materiálu, ne-li ihned po podepsání konvence, tedy po etapách.

2. Technické návrhy na odzbrojení, jež mělo projednati samo předsednictvo:

a) stanovení početních stavů pozemních sil metropolitních i zámořských na podkladě Hooverova plánu;

b) rozhodnutí o válečném materiálu:

stanoviti tonáž tanků a maximální ráži pohybového pozemního dělostřelectva,

rozhodnouti, má-li býti provedena limitace počtu tanků, stanovené tonáže a počtů pohybového dělostřelectva,

rozhodnouti, co se stane při stanovení počtu tanků s tanky nadpočetnými;

c) sestaviti komisi ze zástupců států s největšími leteckými silami, která by jednala o možnosti úplného zrušení vojenského a námořního letectva i o zrušení leteckého bombardování, doplněném účinnou kontrolou letectva civilního;

d) v námořních silách stanoví předsednictvo maximální tonáž a maximální ráži dělostřelectva pro lodě válečné, mateřské lodě letecké, křižníky, torpedoborce a ponorky.

Těmito návrhy se snažila Anglie vzíti rozhodující pravomoc hlavnímu výboru, v němž jsou zastoupeny všechny státy, a dáti ji předsednictvu, kde je zastoupeno jen 14 států, a kde mají velmocí 50% hlasů. Poněvadž byly podány tyto návrhy dříve, než bylo skončeno jednání o francouzském plánu, byl jimi francouzský plán již předem zavržen, třebaže na druhé straně obsahovaly také některé části francouzského odzbrojovacího plánu jak v části politické, tak v části technické.

Zajímavý byl také způsob, jakým tyto návrhy byly uvedeny: Kdežto v politické části se mluvilo jen o tom, co „bude“ dohodnuto, mluvilo se v technické části o tom, co předsednictvo „rozhodne“, „stanoví“, „určí“ atd.

Předsednictvo samo však rozhodlo jen, kdo bude o těchto návrzích jednati; samo nemohlo přistoupiti k provádění návrhů tak, jak byly myšleny, poněvadž by na tento zamýšlený postup Anglie nikdy nebyly přistoupily střední a malé státy a o postoupení výkonné pravomoci předsednictvu by byl musil jednati sám hlavní výbor. Proto byly tyto návrhy v předsednictvu jen všeobecně projednány a rozhodnuto postoupiti jejich

politickou část k projednání komisi politické, jejich technickou část pak hlavnímu výboru.

Když přišlo v hlavním výboru k jednání o technické části anglických návrhů, rozpoutal se boj o to, čím začít dříve, zda řešením otázek početních stavů či válečného materiálu. Francie poukazovala na důležitost otázek početních stavů a na její dosavadní zpracování v technických komisích a žádala, podporována většinou malých a středních států, aby se začala řešit tato otázka; naproti tomu německý blok chtěl nejprve jednat o otázce válečného materiálu, zatím co by o otázce početních stavů jednala technická komise. Proti tomuto „odsunu“ však ostře vystoupily malé státy, žádající, aby technickým komisím nebyly postupovány žádné otázky, dokud nebudou řešeny politicky. Francouzský návrh pak nabyl vrchu, utvořen redakční výbor pro otázky početních stavů, pak zvláštní výbor pro otázky letecké a později pro otázky materiálu, a tyto výbory připravily podrobné projednání otázek podle anglických návrhů.

a) Otázky vypracované redakčním výborem početních stavů měly za podklad jednak „uniformisaci armád evropského kontinentu, které mají být přeměněny na armády s krátkou služební dobou a s limitovanými početními stavů“, jednak aplikaci Hooverova plánu a byly všechny, vyjma jedné v principu hlavním výborem schváleny a postoupeny pak výboru početních stavů k pokračování po stránce technické.

Sluší podotknouti, že to byla vlastně první skupina technických otázek odzbrojení, řešených nejprve po stránce principu v hlavním výboru, že tedy toto řešení bylo prvním krokem k dalekému cíli, přes všechny překážky, které jejich uskutečnění kladl v cestu německý blok a zvláště Italie, věrná svému názoru, že nemůže být rozhodnuto cokoli v otázce početních stavů, dokud není rozhodnuto o otázkách materiálu.

b) Letecký redakční výbor vycházel při sestavování leteckých otázek z předpokladu úplného zrušení vojenského a námořního letectví. Francouzský blok souhlasil s tímto zrušením za předpokladu účinné kontroly, zmezinárodnění civilního letectví a zavedení mezinárodní letecké policie. Jednání o těchto otázkách naráželo na velké obtíže, zvláště u německo-italského bloku, a nedošlo ke konečnému rozhodnutí, poněvadž mezitím byl předložen anglický návrh konvence, čímž dřívější anglické návrhy pozbyly podstaty.

c) Redakční výbor válečného materiálu měl podobný výsledek. Sestavil sice dotazník, jednající o dělostřelectvu a o bojových vozech, který byl předložen hlavnímu výboru, ale k jednání v hlavním výboru také nedošlo právě vzhledem k předloženému anglickému návrhu konvence.

Konečně ke konci tohoto období vyslechl hlavní výbor MacDonalduv anglický návrh konvence a projednal jej ve všeobecné diskusi s tím podotčením, že k podrobnému jednání o tomto návrhu konvence dojde po svátcích velikonočních.

Anglický návrh konvence

lze rozdělit na dvě hlavní části, a to na část politickou, jednající o bezpečnosti, a na část vojenskou, jednající o odzbrojení, výměně zpráv, chemické válce a o všeobecných ustanoveních.

1. Otázka bezpečnosti je založena na pařížském paktu a stanoví, že každá válka porušující pakt bude považována všemi za porušení závazků

proti každé ze smluvních stran. Při porušení závazků bude svolána konference do Ženevy, která zjistí vinníka; rozhodnutí konference bude pravoplatné, bude-li přijato všemi velmocemi a většinou ostatních.

2. Odzbrojení stanoví početní stavy všech evropských kontinentálních států na základě průměrných denních početních stavů (ČSR. má mít 100.000, Německo 200.000, Rakousko 50.000, Maďarsko 60.000, Rumunsko 150.000, Jugoslaviie 100.000 a Polsko 200.000) a služební doby 8měsíční až 12měsíční, při čemž početní stavy obsahují vše, co slouží aktivně nebo presenčně nebo na cvičeních, počítaje v to i vojenské úředníky a podúředníky i policejní a podobné zaměstnance, mající vojenský výcvik, jakož i předvojenskou výchovu od 18 do 21 let.

Poměr kádrů k celkovému souhrnu průměrných počtů bude stanoven.

V otázce válečného materiálu pozemního je stanoveno, že budoucí ráží dělostřelectva je ráže 105 mm, také jiná se nesmí nově vyrábět. Kdo má větší ráží až do 155 mm, může si ji ponechat do vypotřebování. Ráže nad 155 bude ničena.

Na ochranu pobřeží je povolena ráže děl až do 406 mm. Každý smí mít tanky do 16 t, větší budou ničeny.

b) V námořních otázkách je předvídána parita Francie s Itálií a některá omezení týkající se stavby lodí a početnosti výzbroje.

c) Ve vzdušné výzbroji je předvídan úplný zákaz letadel bombardovacích; předvídá se úplné zrušení vojenského a námořního letectví za předpokladu účinné kontroly civilního letectví. Je stanoveno pro každý evropský stát povolený počet letounů schopných válečného použití, při čemž pro státy, které doposud letectví nemají (t. zv. poražené státy), je předvídan status quo 1. I. 1933. Přebytek počtů letounů bude vyřazen, letouny nad 3 t budou zničeny.

Pro velmoci je předvídáno po 500 letounech, ČSR., Jugoslaviie a Polsko po 200 letounech, Rumunsko 150 letounů atd.

3. Výměna zpráv není pracována; bude záviseti na tom, co se dohodne v předchozích částech.

4. Chemická, zápalná a bakteriologická válka i její příprava je zakázána, vyjímaje možnost použití represálií a studium ochrany individuální a kolektivní proti tomuto druhu války. Pro případ porušení zákazu chemické války je předvídáno zjišťování na místě.

5. Všeobecná ustanovení jednají o složení, činnosti a pravomoci stále odzbrojovací komise a v posledním článku předvídají, že tato konvence nahradí dosavadní mírové smlouvy, pokud jde o část jednající o odzbrojení t. zv. poražených států.

★

Všeobecně lze říci, že tento návrh konvence nepřináší nic nového, vyjímaje snad poslední článek, který ostatně je důsledkem usnesení „pěti“ z prosince 1932.

Československo jako skoro všechny zúčastněné státy ve všeobecné diskusi přijalo tento návrh za základ dalšího jednání; o jednotlivých podrobnostech MacDonaldova plánu bylo pak jednáno v hlavním výboru ke konci dubna a začátkem května.

Všeobecnou diskusi o anglickém návrhu konvence v hlavním výboru zakončil anglický zahraniční ministr Sir John Simon, který souhlasil, že anglický plán má jisté nedostatky, že souhlasí s tím, že každý stát má právo podati k tomuto návrhu své připomínky, že však se nemá

zapomínati na to, že každý požadavek budí protivný požadavek, a aby se proto postupovalo obezřele.

Hlavní výbor pak rozhodl, že podrobná diskuse o tomto návrhu začne v hlavním výboru 25. dubna t. r., a to o první části návrhu.

3. Jednání mimo konferenci.

Když politická situace evropská nedovolovala dojít na odzbrojovací konferenci k dohodě mezi velmocemi, a zvláště mezi Francií a Německem, pokusil se anglický ministerský předseda MacDonald začátkem března dosáhnouti politického úspěchu jednáním mimokonferenčním v Ženevě. Snažil se dosíci dohody mezi Itálií, Francií a Německem a postaviti tak konferenci, zvláště malé národy, před hotovou událost a tím je jaksí vyřadit z dalšího vlivu na světovou politiku. Když se tento manévr nezdařil, snad oboustrannou neústupností, předložil k záchraně konference t. zv. anglický návrh konvence, ale jednání mimokonferenčního se nevzdal. Ihned po vyhlášení tohoto návrhu odjel k poradám do Říma, kde brzy opustil vlastní návrh a byl hotov přijmouti návrh Mussoliniho, který předvídal dohodu Francie-Anglie-Itálie a Německa, a který se snažil vyřadit z jakéhokoli rozhodujícího politického vlivu nejen malé národy, ale celou Společnost národů vůbec.

Bylo zase zásluhou malých národů a zvláště Malé dohody a Polska, že se tento t. zv. římský pak neuskutečnil, a že se jim podařilo oddáliti jeho projednávání. Když pak jednotlivé články tohoto paktu byly podstatně změněny a otázka revise hranic — jak ji předvídal Mussolini — byla vyškrtnta, přijala Francie a s ní i Malá Dohoda parafování paktu. Polsko však i potom setrvalo v oposici.

4. Jednání komisí a výborů.

a) Politická komise.

Politická komise byla utvořena předsednictvem k studiu politických otázek, obsažených v anglických návrzích, především k studiu otázek bezpečnosti, jak byly obsaženy v těchto návrzích anebo ve francouzském plánu. K první části otázek připravila Anglie návrh resoluce, podle níž evropské státy „rozhodnuty respektovati nejen literu, ale i ducha závazků, které přijaly pařížským paktem, zavazují se slavnostně, že nepoužijí v žádném případě síly k urovnání mezi sebou sporů současných nebo budoucích“. Proti tomu se však postavily některé státy (Rusko, Turecko, Persie) žádající, aby tento závazek platil pro všechny státy zúčastněné při konferenci. Později k těmto obtížím přistoupily neshody formálního rázu a ty pak všechny měly za následek, že politická komise byla odložena na neurčito, až ustanovený redakční výbor najde dohodu. Definitivní formule dohodnutá tímto redakčním výborem pak zněla, že „vlády vedené touhou přispěti věci odzbrojení . . . znovu slavnostně prohlašují, že za žádných okolností nepoužijí mezi sebou síly jako nástroje národní politiky“. Když pak Francie zdůraznila požadavek o „vzájemné pomoci“ všech států, k němuž se připojila většina malých států, předložilo Československo s Malou dohodou, Řeckem a Finskem resoluci, aby zásada „Paktu o vzájemné pomoci“ byla ihned přijata a aby zvláštní výbor upravil text tohoto paktu. Při hlasování bylo 14 států pro, pět proti (Německo, Itálie, Maďarsko, Rakousko

a Holandsko), ostatní se hlasování nezúčastnily. V dalším jednání byla hledána definice na stanovení útočníka podle návrhu sovětů, avšak k zakončení jednání nedošlo, poněvadž podáním anglického návrhu konvence byla jednání politické komise odložena.

b) Výbor početních stavů

byl svolán po rozhodnutí zásadních otázek o početních stavech v hlavním výboru. Bylo vyřešeno úspěšně mnoho otázek, z nichž zvláště důležité bylo, že byla stanovena a přijata definice o vojenském a předvojenském výcviku. Na základě této definice byly požádány všechny vlády, aby zaslaly odzbrojovací konferenci odpovědi na dotazník, co u nich je podrobeno výcviku předvojenskému a výcviku mimovojenskému. U nás vzhledem k platným nařízením a k stanoveným definicím nemáme ani předvojenský ani mimovojenský výcvik. (Mimovojenským výcvikem proti předvojenskému třeba rozumět výcvik těch, kteří nikdy nebyli povoláni pod prapory.) Jednání tohoto výboru pokračovalo pak koncem dubna v dalším studiu.

c) Výbor pro obchod se zbraněmi

jednal o otázkách souvisejících s obchodem se zbraněmi na podkladě návrhu konvence z r. 1928. Při této konvenci se jednalo ve všeobecné diskusi o licenci tohoto obchodu a jeho kontroly na podkladě mezinárodním, o jeho publicitě, o řešení otázky publicity výroby zbraní, jakož i o přímořských pásmech, v nichž je tento obchod zakázán. O všech těchto otázkách a o výsledku studia předložil výbor zprávu hlavnímu výboru, ta však doposud projednávána nebyla.

d) Technický výbor rozpočtové komise

dokončil v tomto období skoro celoroční studium o rozpočtové limitaci a připravil obsáhlý raport pro jednání rozpočtové komise, která byla svolána v měsíci květnu.

V této studii dochází technický výbor k závěru, že rozpočtová limitace je nejen možná, ale i velmi přesná a velmi účinná, že postihne až 95% veškerých výdajů na národní obranu, že ji lze snadno kontrolovat, že je účinnější než jakákoli limitace přímá a že velmi přispěje k řešení hospodářské tísně světové tím, že zastaví obávaný v budoucnosti „běh za výzbrojí“.

5. Jaký je dosavadní úspěch odzbrojovací konference a co je možno v budoucnosti očekávat?

Dosavadní úspěchy odzbrojovací konference není na veřejnosti všude vidět, naopak nestálý pozorovatel jednání této konference musí mít dojem, že se doposud nic nestalo. Vždyť i při samých jednáních konference vyskytly se hlasy (na př. Německo v hlavním výboru), že dosavadní výsledky odzbrojovací konference nejsou žádné. Jakých úspěchů tedy ve skutečnosti odzbrojovací konference dosáhla?

Znamý zástupce Španělska na odzbrojovací konferenci v Ženevě, vyslanec Madariaga, v krásném proslovu v hlavním výboru vystoupil „proti těmto defaultistickým snahám, tvrdícím, že odzbrojovací konference neučinila žádného pokroku, že její neúspěch jest již jistý a že její neúspěch rozhodne o osudu Společnosti národů. Jak může někdo

mluvit o neúspěchu, jak mohl někdo očekávat, že odzbrojovací konference dosáhne úspěchu rychleji? Což možno přeměnit rychleji suverénní samostatnost států, které každý doposud požíval, v mezinárodní kontrolu? Snažíme se světovou dohodou snížit a omezit branné síly států, o nichž doposud rozhodovaly samy.

A je těchto 14 měsíců, v nichž o této dohodě jednáme, dostatečně dlouhým časem k provedení tak radikální změny? Vždyť je nutné změnit myšlení a víru, v níž ještě celé národy věří. A může někdo říci, že těchto 14 měsíců nepřineslo žádného výsledku? Před rokem přišlo Španělsko s návrhem na úplné zrušení vojenského letectví za předpokladu internacionalisace civilního letectví. Tento návrh byl považován tehdy za utopii. A dnes se vlády Anglie a Francie, které mají nejsilnější letectví světa, dohodly, přivést k platnosti v leteckém výboru tuto utopii.“ —

A vskutku lze říci, že to právě jsou kladné výsledky jednání odzbrojovací konference, že krok za krokem pronikají k uskutečnění zásady, které před krátkým časem byly utopistickými. Tak je to s otázkou limitace materiálu vůbec, s otázkou limitace kvalitativní i kvantitativní, s omezením početních stavů armád, s délkou služební doby, s omezením dělostřelecké ráže a váhy tanků, se zákazem války chemické a bakteriologické, s jejich přípravou, s kontrolou na místě atd. Jsou zásady, o nichž zmínka před několika lety vzbuzovala myšlenky o demagogii, utopii, zesměšňování se, o nichž však dnes již nejen že se uvažuje, nýbrž jsou skutečným podkladem jak politických, tak technických jednání a kladné jich vyřešení bude jen otázkou doby.

Uskutečnění všech těchto zásad by bylo snažší, kdyby nebylo doposud vzájemné nedůvěry mezi národy. A poněvadž se tato důvěra získává postupně, třeba očekávat, že i jednotlivé úspěchy odzbrojení se dostaví po etapách a že skutečně k všeobecnému odzbrojení může dojít až po delší době, snad po uplynutí několika desítek let, snad již pro blaho příští generace, když ne zcela již pro nás.

Podobný názor, jako je výše uveden zástupcem Španělska, má také předseda odzbrojovací konference Henderson, který v deníku *Journal de Genève* začátkem dubna t. r. právě naopak uvádí, že konference učinila velmi důležité pokroky, a píše:

„Jest pochopitelné, že zasedá-li se 14 měsíců den za dnem v sálech konference, zdá se 14 měsíců dlouhou dobou. Když světová válka trvala čtvrtý rok, mluvilo se o „únavě válečné“. Také mně se zdálo tyto poslední týdny, že v řadách armády odzbrojovací konference panuje rovněž tato „válečná únava“. A tato únava může více škodit jednáním a musí býti poučením pro nás, že musíme jednati rychleji, chceme-li, aby konference dosáhla praktických výsledků. Proto jsem chtěl již před šesti měsíci přijít s podobným návrhem konvence, jako je nynější návrh Mac-Donaldův, který jsme přijali za základ dalšího jednání. Přišli jsme k údobí našich prací, kdy bude třeba se rozhodovati. A toto rozhodování lze činiti jen na podkladě určitého textu, který snad mnozí by rádi viděli doplněný dodatky o bezpečnosti a o snížení zbrojení. A již přijetí, jakého se dostalo tomuto návrhu od mnoha států, dokazuje, že dnes jsou lepší vyhlídky na úspěch, než kdykoli dříve.

Proto také se stavím rozhodně proti defaitistickým snahám, jak o nich mluvil vyslanec *M a d a r i a g a*, a zvláště proti těm, kteří tento defaitismus rozšiřují na celé dílo Společnosti národů.

Viděl jsem v minulých letech práce v Ženevě (na Shromáždění neb v Radě Společnosti národů a na odzbrojovací konferenci) tolik nejistoty a nerozhodnosti právě v okamžicích, kdy bylo třeba odvahy, a tolik slabosti v mechanismu Společnosti, avšak všechno to jen upevnilo mé přesvědčení, že je nezbytně nutno neopouštět Společnost národů a nezoufat, naopak bojovat více než jindy k jejímu úspěchu, abychom upevnili její autoritu a její prestiž. Společnost národů jest jediným nástrojem mezinárodní spolupráce, a ztratíme-li ji, těžko bude utvořiti novou...“

To jsou myšlenky dvou slavných a vedoucích politiků světového věhlasu. Vidí úspěch již v tom, čeho bylo dosaženo, věří v konečný úspěch odzbrojovací konference a vystupují ostře proti těm, kdož se snaží její úspěchy oslabiti.

Není proto třeba se obávati, že by odzbrojovací konference nedošla ke konečnému cíli. Dnes je její činnost nezbytně nutná v zájmu celého lidstva, a proto doufáme, že se dopracuje ke konečnému kladnému výsledku — který bude však prováděn a uskutečňován po etapách tak, jak národy budou nabývatí vzájemné důvěry a samy budou se snažit, aby finanční břemena, tížící doposud národy, obrátily k prospěchu všeho lidstva.

Vojenství u nás a v cizině.

Major gšt. B.:

Norská armáda.

Zákonem z r. 1927 byl značně snížen počet norské armády, vojsku byl dán míliční charakter a rozpočet omezen na 50 mil. korun. Další omezení rozpočtu (na rok 1932 38 mil. korun) vynutilo nová úsporná opatření. Délka presenčení služby byla snížena na 84 dní (dříve 108—138 dní), počet aktivních důstojníků byl snížen o 300 na 500 osob, místo nich pak bylo povoláváno ročně 1200 záložních důstojníků na 30denní—40denní cvičení.

V rámci armády byl snížen počet polního dělostřelectva, jezdeckta a letectva a zvýšen počet pěších praporů o míliční prapory.

Pozemní armáda zůstává organisována v 6 pěších divisích, jednotlivé hlavní zbraně mají r. 1932 (číslo v závorce značí počet jednotek v roce 1927):

Pěchota: 16 pěších pluků a 2 (1) samostatný prapor — celkem 66 (49) praporů.

Dělostřelectvo: 2 (3) pluky, 4 (3) samost. oddíly — celkem 15 (24) lehkých, 16 (8) horských a 3 protiletadlové baterie.

Jezdeckto: 1 (3) pluky a 1 (0) samost. korouhev — celkem 6 (9) jezdeckých, 3 kulometné eskadrony a 5 cyklistických rot.

Letectvo: 8 letek (zrušena 1 letka) — do r. 1932 však mělo plný počet jen 5 letek.

Ve válce je předvídáno mobilisování 130.000 mužů, v prvních dnech války lze zvýšiti počet vojska o 16—18 praporů, o 15—21 baterii, o 3—6 eskadron, o 5 cyklistických rot a o 8 letek. V podobné míře je předvídáno zesílení mírové armády též pro velká cvičení.

(RAG čís. 11/32.)